

KINNITATUD

Siseministri 19.06.2023 käskkirjaga

nr 1-3/91

„Siseministeeriumi töökord piirihalduse ja viisapoliitika rahastu, Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi programmiperioodi 2021–2027 vahendite kasutamiseks“

LISA 1

Selgitused rakenduskava koostamise, esitamise, muutmise ja läbivaatamise kohta

- Rakenduskava eelnõu koostatakse kooskõlas pikaajalise riikliku katusstrateegiaga „Eesti 2035“ ning arvestades nii riigieelarve kui 2021–2027 EL finantsperioodi riigisisese planeerimise aluseks olevates „Siseturvalisuse arengukavas 2020-2030“¹ ja „Sidusa Eesti arengukavas 2021-2030“² seatud eesmärgid, Euroopa Komisjoni positsioonipaberis toodud seisukohti³, 2021-2024 ja 2022-2025 riigieelarve strateegia koostamise käigus SiM valitsemisala asutuste esitatud ettepanekuid ning fondi eraldise mahtu.
- Rakenduskava eelnõu väljatöötamisel lähtutakse ÜSMist, fondimäärusest, muudest EL ja riigisisestest õigusaktidest ning EK esitatud juhistest (nt tulemusraamistiku jms kohta).
- Rakenduskava eelnõu menetlemisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse reglemendist, kaasamise heast tavast, EK delegeeritud määrusest 240/2014 (partnerluse käitumisjuhendist) ja SiMi õigusaktide menetlemise korrast.
- ÜSM artikli 21 lõike 2 kohaselt peab AMiFi, BMVi ja ISFi rakenduskavad EK-le esitama hiljemalt kolm kuud pärast ÜSMi või asjakohase fondimääruse jõustumist, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem. Kuna kõik fondimäärused jõustusid 7. juulil 2021 (ÜSMist hiljem), on rakenduskavade EK-le esitamise tähtaeg 7. oktoober 2021. Kui selleks tähtpäevaks rakenduskavasid esitada ei ole võimalik, tuleb EK-d kirjalikult teavitada.
- ÜSM artikli 10 lõike 3 kohaselt esitab LR partnerlusleppede EK-le kas enne esimese rakenduskava esitamist või selle esitamisega samal ajal. RM koostöös ministeeriumite ja Riigikantseleiga koostas partnerlusleppede, pidas EK-ga läbirääkimisi ja korraldas partnerlusleppede kinnitamise ÜSS2021_2027 § 3 kohaselt. Partnerlusleppes muu hulgas hõlmatud AMiFi, ISFi ja BMVi ja teiste fondide vastastikust täiendavust ja koostoidet kirjeldav alapeatükk on koostatud koostöös SiMiga. Partnerlusleppes kajastatud kokkuvõtte horisontaalsete eeltingimuste täitmise kohta on esitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas perioodiks 2021-2027“. See kokkuvõtte on üldjoontes aluseks ka AMiFi, ISFi ja BMVi horisontaalsete eeltingimuste täitmise kokkuvõttele, mis on EK-le esitatud koos rakenduskavadega. Kokkuvõtete erinevused tulenevad sellest, et partnerlusleppes hõlmatud fonde rakendatakse erinevates EL poliitikavaldkondades (EL ühtekuuluvuspoliitika elluviimiseks loodud fondide eesmärgid erinevad EL rände- ja piirihalduspoliitika ning laiemalt turvalisuspoliitika elluviimiseks mõeldud eesmärkidest).

¹ „Siseturvalisuse arengukava 2020-2030“ koostamisse olid kaasatud huvigrupid nii avalikust, era- kui ka kolmandast sektorist ning lähtuti kaasamise heast tavast. Kättesaadav <https://www.siseministeerium.ee/stak2030>

² „Sidusa Eesti arengukava 2021-2030“ koostamisse olid kaasatud huvigrupid nii avalikust, era- kui ka kolmandast sektorist ning lähtuti kaasamise heast tavast. Kättesaadav <https://www.siseministeerium.ee/sidest>

³ *Programming fiches on suggested priorities for the future programmes of Estonia (MFF 2021-2027)*, 23.12.2019, SiM DHS-is registreeritud 14-13.1/32-1

- ÜSM artikli 8 lõikes 2 pandud kohustuse täitmiseks esitatakse rakenduskava eelnõu EIS-i avalikuks konsulteerimiseks enne selle kooskõlastamist ministriumitega. Avalik konsulteerimine kestab neli nädalat.
- Enne rakenduskava eelnõu heakskiitmist EK poolt korraldab VVO rakenduskava eelnõu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamise, et oleks võimalik otsustada, kas on vaja läbi viia rakenduskava eelnõu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Seejuures arvestatakse EK selgitusi direktiivi 2001/42/EÜ kohaldamisala kohta⁴. Rakenduskava keskkonnamõju strateegiline hindamine on kohustuslik, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõige 1 punkt 4).
- Eelhindamise tulemusena vormistab VVO keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse eelnõu ja kooskõlastab selle Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaametiga vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 2³ lõikele 2.
- EK hindab kolme kuu jooksul rakenduskava SFC2021 kaudu esitamise kuupäevast alates rakenduskava eelnõud, selle vastavust ÜSMile ja fondimäärusele. Oma hinnangu koostamisel võtab EK eelkõige arvesse asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi, lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks tehtud asjaomaseid probleeme ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid ning nende käsitlemise viisi.
- ÜSMi artikkel 23 lõige 3 paneb LRile kohustuse EK tähelepanekuid arvestada, mistõttu EK tähelepanekutele vastavalt muudetud rakenduskava eelnõud EISis enam ei kooskõlastata, vaid see esitatakse otse VV-le kinnitamiseks.
- EK tähelepanekute alusel täiendatud rakenduskava eelnõu esitatakse VV-le kinnitamiseks juhul, kui muutub riigieelarve seaduse § 56 lõikes 2 nimetatud välistoetuse ja kaasrahastamisega seotud vahendite liigitus (nn eelarvepilt) ja/või vahendite sihtotstarve (sh nt muutus eelarvepildis teenuste osas, millega on välistoetuse ja kaasrahastamise kasutamine seotud jms).
- Hiljemalt viis kuud pärast seda, kui LR on rakenduskava esimest korda esitanud, võtab EK oma rakendusaktiga vastu rakenduskava heakskiitmise otsuse.
- Rakenduskava muutmisel avalikku konsultatsiooni ei toimu, sest LR ja KA ettepanekul toimuvad rakenduskava muudatused peab ÜSM artikli 40 lõike 2 punkti d kohaselt heaks kiitma seirekomisjon. Seirekomisjoni liikmetena on asjakohased huvigrupid kaasatud ja rakenduskava muutmisel ei ole avalik konsultatsioon seega enam vajalik.
- Kui EL nõukogu on pärast 1. juulit 2021 tunnistanud ebatavalise sündmuse olemasolu, mis on väljaspool ühe või mitme LR-i kontrolli ja millel on suur mõju valitsemissektori finantsseisundile, või tõsise majandusliku surutise olemasolu euroalal või EL-is tervikuna⁵, või ootamatu tõsise majandusliku sündmuse olemasolu, millel on riigi rahandusele suur negatiivne mõju, peab LR EK-lt taotlema luba, et toetada ÜSMi artikli 63 lõikest 6 erandina neid tegevusi, mis on füüsiliselt lõpetatud või täielikult rakendatud enne, kui rakenduskava alusel on KA-le rahastamisaotlus nõuetekohaselt esitatud. Tingimus on, et tegevus on ette nähtud erandlikele asjaoludele reageerimiseks.

⁴ Clarifications on HOME funds and SEA, nr AMIF-ISF/2020/08, 14.05.2020, SiM DHS-is registreeritud 14-13.1/39-1

⁵ Nagu on osutatud määruse (EÜ) nr 1466/97 (45) artikli 5 lõike 1 kümnendas lõigus, artikli 6 lõike 3 neljandas lõigus, artikli 9 lõike 1 kümnendas lõigus ja artikli 10 lõike 3 neljandas lõigus, või ootamatu tõsise majandusliku sündmuse olemasolu, millel on riigi rahandusele suur negatiivne mõju, nagu on osutatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2.

- Temaatiline rahastu on osa fondist, mille komponendid (sh erimeetmed, liidu meetmed, erakorraline abi ning AMIF-i puhul lisaks ümberasustamine ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmine, LR-idele rahvusvahelise kaitse taotlejate või rahvusvahelise kaitse saajate üleandmisel solidaarsuspingutuste raames antav toetus ning Euroopa rändevõrgustik) teenivad kooskõlas fondi erieesmärkidega peamiselt EL-i sisepoliitikat. Temaatilise rahastu vahendite kasutuselevõtuks vajalikku rakenduskava muudatust seega seirekomisjonile heakskiitmiseks ei esitata, sest temaatilise rahastu kaudu eraldab vahendeid eelmääratud tingimustel ja teeb taotluse rahuldamise (eel)otsuseid (annab vastavaid rakendusakte) EK.